13.

LVCVLENTA DESCRIPTIO,

Summa arte extructi Sacelli, in quo illuſtriſsimorum trium Electorum, & reliquorum Principum, ac Ducum Saxoniæ &c. monumenta XXI. continentur, Fribergi in Miſnia, in templo collegiato, cui à Beata Virgine nomen eſt,

Jam primùm in lucem edita

à

M. MICHAELE HEMPELO
FRIBERGENSI.

IN FIDE VICTORIA.

LIPSIÆ,
Michael Lantzenberger imprimebat.
ANNO cIↃ IↃ cIIII.

13.

Google

HERZOG . ZV . SACHSEN VND CHVRFVRST
CHRISTIAN

AD

REVERENDISSIMVM, ET ILLVSTRISSIMVM PRINCIPEM, AC DOMINVM, DOMINVM IOANNEM GEORGIVM, ADMINISTRATOREM MERSBVRGI, DVCEM SAXONIÆ, LANDGRAVIVM THVRINGIÆ, MARCHIONEM MISNIÆ, DOMINVM SVVM CLEMENTISSIMVM.

PRÆFATIO M. MICHAELIS HEMPELI FRIBERGENSIS.

VERE BEATOS PRÆDICAT vox de cœlo mortuos, qui in DOMINO, hoc eſt, in vera FILII DEI agnitione, & inuocatione, moriuntur, à modo, dum illo ipſo, quo in hac miſeriarum, & lachrymarum valle, placidè expirantes, momento ſuauiter obdormiſcunt, in DEI ma-

num, ſeu CHRISTI gremium ad beatorum contubernium collecti, ſanctorum Angelorum iucundo colloquio, & ſuauiſſima ſocietate fruuntur, vt in pace ita ſint, ne vlla plaga, neue tormentum vllum illos tangat, dum à facie malicis, ne ſpectatores futurorum malorum eſſe cogantur, ex hac vita erepti ſunt. Siquidem DOMINVS ſanctorum ſuorum animas cuſtodit. Corpora verò ipſorum in ſepulchris nullum dolorem ſentiunt, ſed ſomno dulciſſimo oppreſſa glorioſam in die nouiſſimo Reſurrectionem, in qua conformia clarificato corpori CHRISTI reſurgentia fulgebunt vt Sol in regno cœlorum, expectant.

Ideo ſubijcit vox de cœlo: Requieſcunt à laboribus ſuis, & opera illorum ſequuntur illos. Ipſe Dominus pollicetur ijſdem copioſam in cœlis mercedem. Propheta Ieremias iubet vocem eorum à ploratu quieſcere, & oculos à lachrymis. Additur ratio: quòd ſit merces operi eorum. Ne autem aliquis dubitet, confirmationis, certitudinis, & conſolationis gratia

in illius admodum breuis periodi, duos tantùm verſiculos continentis, principio & fine dicitur, quòd IEHOVA DOMINVS *hoc loquatur. Propterea, bonorum, vt Sapientiæ liber loquitur, laborum fructus glorioſus.*

Sicut igitur non caſu naſcimur, ſic etiam non caſu ex hac vita emigramus, ſed iubente DEO *hinc auocamur. Etenim ipſe iubet nos, populum ſuum, vadere intra cubilia noſtra, & claudere oſtia noſtra ſuper nos, vt abſcondamur modicum ad momentum, donec pertranſeat indignatio. Sic iubet aſcendere Moſen, & mori in monte Nebo: Sic Danielem, vt vadat ad præfinitum, ac requieſcat.*

Opinatur quidem humana ratio nos in puluerem redactos negligi: ſed ſi rem diligentiùs conſideramus, verbumq́ue DEI *conſulimus, apparet* DEVM *ſanctos mortuos ferè pluris facere, quàm viuos.*

Dum Abelus, parui à parentibus & fratre æſtimatus, in terra degeret, videbatur etiam à DEO *negligi: Sed poſt mortem* DEVS

in ſanguinem eius inquirit, vt manifeſtum fiat, mortuum ipſum in magno eſſe precio.

Hic Abelus mortuus, & ſanguis eiuſdem adhuc loquitur. Ipſe Dominus meminit ſanguinis iuſti Abeli, & Zachariæ, qui admonens in nomine Domini Regem, & populum vniuerſum, cùm lapidibus obrueretur, dixit: Videat DOMINVS, *& requirat.*

Origenes, Baſilius, & alij dicunt, hunc ideò occiſum inter templum & altare, quòd Mariam iam prægnantem in cœtu virginum collocaſſet, affirmaſſetq́; ipſam à Spiritu ſancto grauidam, Meſſiæ promiſſi matrem eſſe.

Thalmud de eo meminit, quòd ſanguis eius, qui in occiſione ad inſtar lapidis, ſublato diuinitùs corpore, obduruerat vehementer incitari, feruere, & ebullire inceperit, cùm Titus caperet Hieroſolymam, maneſq́; Zachariæ clamaſſe: Litate Milites, litate milites Zachariæ manibus, perfidia populi, magnatumq́; occiſi innocenter. Litate, inquam & ſanguinem meum ſanguine illorum compeſcite; Litate, in-

quam,

quam, donec ipſe vobis dicam, ſufficit, & meum ſanguinem quieſcentem videritis. Indeq́ factum eſſe, vt quidquid eſſet Sacerdotalis, Principalis, Iudiciarijq́ generis, & magatum in Hieruſalem, ſit iugulatum ſuper illum ſanguinem, nec prius deſineret bullire, quàm dixerit Imperator: Nihil ſuper eſſe Magnatum, ſed ſolum populum: ac tunc quidem ſanguinem ceſſaſſe.

Innoteſcat precatur Pſalmiſta in nationibus coram oculis noſtris vltio ſanguinis ſeruorum tuorum, qui effuſus eſt.

Admonentur hîc illi, qui humano & Chriſtiano ſanguine ſatiari non poſſunt, quantum peccatum ſit, ſanguinem innocentem effundere. De ſanguine Abeli dicit de cœlo ipſe DEVS: *Vox ſanguinis fratris tui clamat ad me de terra: hîc ſanguis Zachariæ litari ſibi poſtulat, vt vindicetur. Quid futurum putemus in vltimo iudicio, cùm Iudex iuſtus apparebit, & omnem iniquitatem iudicabit?*

Cùm itaq́ tam precioſa ſit in conſpectu DOMINI *mors Sanctorum eius: corpora ipſorum*

honorificè ſepelienda, terraq; mandanda ſunt.

Propterea verè pium, & homine Chriſtiano dignum opus faciunt, qui ſanctorum Patriarcharum Abrahami, Iacobi, Ioſephi, aliorumq; imitatione, ſepulchra ſuorum parentum, vxorum, liberorum, fratrum, & cognatorũ pijs, & egregijs imaginibus, & picturis, in templis & cœmeterijs ornant, propter has grauiſſimas cauſas:

Primò, quia DEVS, *vt dictum eſt, mortem ſanctorum ſuorum magnifacit, adeoq; in eos intentos oculos habet, vt omnia eorum oſſa cuſtodiat, vt vnum ex his non conteratur. Vigilantes nos cuſtodiunt ſancti Angeli, euntes comitantur, dormientes tuentur, ſurgentes defendunt, morientibus aſtant, ſepultos non deſerunt; donec tempore Meſſis, quando in die nouiſſimo triticum in horrea colligendum erit, ab iiſdem in æthere Filio hominis, ſedenti in cœli nubibus ſuper ſedem gloriæ ſuæ oblati ſplendebunt, & tanquã flamma in ſtipula diſcurrent, gentes iudicabunt, ac dominabuntur populis, & regnabit ſuper eos* DOMINVS *in æternum.*

Deinde

Deinde vt nos de Reſurrectione noſtra admoneant, & teſtimonia nobis præbeant, nos contra Epicureos magnifacere Articulum de carnis Reſurrectione, in qua corpora noſtra claritate incredibili ſolem adæquabunt: agilitate, & celeritate incomparabili ſolares radios ſuperabunt: & in momento cœlum & terram peragrabunt, adeoq́ pulchra erunt, vt ipſis Angelis, qui hac hora eorum aſpectum exoptant, admirationi ſint futura. Non immeritò igitur tabulæ iſtæ, vt deſiderio vitam æternam deſideremus, nobis incitamento ſunt, vt certò ſciamus, nos, vero corpore, veroq́ ſanguine IESV CHRISTI *paſtos, & ablatos, eiuſdem quoque morti eſſe incluſos, noſtramq́ Reſurrectionem de ipſius pendere.*

Tertiò teſtes etiam ſunt tabulæ in Cœmeterijs, nos verò amore defunctos noſtros, viuos eſſe proſecutos, atq́ in ipſa etiam morte diligere, & dolere, quòd ipſorum conſuetudine, ad breue tempus, fungi amplius nequeamus. Cùm autem vnà reputamus animo, eos non amiſſos, ſed

præmiſſos, rurſus erigimur, ne triſtitia noſtra, quæ, ſi nimia eſt, cordis vires debilitat, cor diſcrutiat, mortemq́ʒ ante tempus accerſit, modum, vt Syracides admonet, excedit, quia conſtat non procul eſſe diem Reſtitutionis omnium.

Hoc fine poſita ſunt hîc apud nos, non ſolùm in Cœmeterijs extra vrbem, verùm etiam in quatuor templis in vrbe, plurima ex lapide, marmore, alabaſtro, orichalco, alijsq́ʒ materijs inſignia Epitaphia: inter quæ Sacellum Illuſtriſsimorum Principum, & trium Electorum Saxoniæ, in Baſilica, templo nimirum Collegiato (quod ALBERTVS DVX SAX. FRIDERICI II. Electoris filius illuſtris, pater GEORGII & HEINRICI Ducum Saxoniæ anno 1480. ædificauit, & die 14. Auguſti à beata Virgine, cui quoq́ʒ dicatum eſt, nomen impoſuit) ſumma arte extructum antecellit.

Antequam autem huius conſtitutionem enumeremus, Mauritianam prius, ingentibus ſumptibus, miroq́ʒ artificio elaboratam tumbam, cum inſcriptionibus, quas vir præſtantiſſimus Georgius Fabricius Chemnicenſis, com-

poſuit, cum explicatione, quam in conuentu ſolenni Lipſiæ vir excellentiſsimus Ioachimus Camerarius Papebergenſis, V. Id. Quintil. Anno Domini M.D.LXIII. recitauit, præmittemus. In fine verò, vt à quouis intelligi poſsint, inſcriptiones Germanicas, vt eæ orichalco inſignitæ indicant ſingularum illuſtrium perſonarum nomina, ætatem, diemq́; mortis, addemus.

Hoc autem, quidquid eſt laboris Reuerendiſsime Domine Adminiſtrator, ac illuſtriſſime Princeps, Domine clementiſsime, ſub nomine & patrocinio Reuerendiſsimæ Celſitudinis veſtræ in publicum prodire volui.

Primò propter memoriam ſanctiſsimam illuſtriſsimorum veſtrorum maiorum, qui in hac Vrbe Friberga, cum ſummo vitæ periculo, ſinceram & puram Chriſtianam religionem, in ſcriptis Propheticis & Apoſtolicis compræhenſam, cum vero ſacramentorum vſu, primi acceperunt, ac poſtea in hac tota regione fouerunt, & contra omnium Diabolorum inſultus, ac inſidias, totiusq́; Mundi furorem defende-

runt, & in hunc vſque diem, ſaxit omnipotens vſque ad diem nouiſsimum, vobiſcum conſeruauerunt. Cum itaq; DEVM honorauerint, ab ipſo etiam honore maximo viciſsim affecti ſunt, vt læto, & grato animo cum Pſalmiſta canere poſsimus: NON FECIT TALITER OMNI NATIONI, ET IVDICIA SVA NON MANIFESTAVIT EIS.

Deinde, vt Reuerendiſsimæ Celſ. Vª. me ſeptuagenarium, qui auxilio Spiritus ſancti, nunc in annum quadrageſimum octauũ Scholaſtico fungor munere, ſubmiſsè commendem, vt in tranquillitate, & quiete hoc breue, quod reſtat, vitæ meæ tempus, in timore Dei, alijsq; pijs exercitijs conſumere, in vera FILII DEI agnitione concludere, & ad omnium beatorum contubernium tandem venire poſsim.

Præterea quia non pauci honeſti & eruditi viri magnis ſumptibus, è peregrinis nationibus huc veniunt, & cum magna admiratione hoc inſigne & memorabile opus intuentur, qui ante aliquot annos à me petierunt, & adhuc fermè quotidie petunt, vt illud luculenter

deſcriptum publicarem. Horum autem petitioni ſatisfeciſſem, niſi ſperaſſem commentarium meum, quem in verè aureum ſapientiæ Salomonis librum, dignum vt à quouis Chriſtiano, præſertim à magnis viris, ſedulò legatur, in cuius decimi quarti capitis explicatione, vbi de nautarum idolis, & ſtatuarum origine agitur, in publicum proditurum. Quia verò commentarius ille liberalem patronum adhuc inuenire non potuit, & multi hanc editionem vrgeant: Viris etiam honeſtis, honeſta petentibus, mos tandem ſit gerendus: hiſce diebus Canicularibus, quibus paululum ocij à laboribus & pulueribus Scholaſticis conceditur, hanc Epitomen ex totius ornatiſsimi illius templi cathedralis diligenti deſcriptione extractam, in hunc libellum in nomine D O M I N I *redegi, neq; dubito, quin ſub illuſtriſsimo Cel. V^a. nomine, & patrocinio cunctis, præſertim exteris nationibus, erit gratiſsimus: ac propter illuſtriſſimos quoq; maiores, & parentes veſtros Reuerendiſsimæ Clementiæ veſtræ iucundus. Pro-*

 pterea

pterea eidem nunc eum in manus trado, debita animi ſubiectione, humaniter rogans, vt benignè ſuſcipiatur.

Quod ſupereſt DEVM æternum Patrem Domini noſtri IESV CHRISTI, cum FILIO, & SPIRITV SANCTO ardenti pectore obſecro, vt Spiritu ſuo ſancto Reuerend. Clem. V^m^. ita per totam vitam illuminet, regat, atq; gubernet, vt AVGVSTO fortunatior, æquet felicitate DAVIDEM: compar ſit ſapientia SALOMONI: par fortitudine IOSAPHATO: ſimilis pietate EZECHIAE: cernatq; dies MATHVSALAE.

Huic pio meo voto vt reſpondeat euentus, ſacroſanctam, glorioſam & indiuiduam Trinitatem ex intimis cordis ſcrinijs precor, ac Reuerend. Celſ. V^æ^. me ſenem & emeritum ſubmiſsè commendo. Fribergi anno Domini 1603. die 11. Iulij, quo ante annos quinquaginta illuſtriſs. Elector Sax. Mauricius fortiſſimus Heros pro patria occubuit, iuxta noſtrũ Chronodiſtichon:

MaVrICIVs PrInCeps, CharVs VIrtVtIbVs heros,
Pro patrIa pVgnans fortIter oCCVbVIt.

Hoc eſt M. D. LIII. Anno.

IN FIDE VICTORIA.

DESCRIPTIO SACELLI FRIBERGENSIS IN MISNIA, &c.

IN QVO ILLVSTRISSIMORVM trium Electorum, & reliquorum Principum, ac Ducum Saxoniæ, &c. Monumenta XXI. continentur.

VIſitur monumentum iſtud in ædiculæ tanquam exedra adiectę templo vrbis Fribergæ, vbi illuſtriſsimus Princeps Heinricus, Alberti filius, Mauricij pater, terræ mandari corpus ſuum mortuum voluit, quòd viuus vſu, habitationeq; vrbis illius, & ciuium conſuetudine ac familiaritate imprimis fuiſſet delectatus, ibiq; magnam partem vitæ ætatiſque ſuæ exegiſſet.

Semper autem ciuitas illa incredibili ſubmiſſæ venerationis ſtudio Heinricum coluit, vt principem & charitatis maximæ affectione ſingulari dilexit, vt parentem. Atque nunc erga illuſtriſsimum genus ipſius, nouis etiam munificæ clementiæ meritis deuincta, grati memoriſque & cupidi animi propenſionem declarare conata, ædiculam

illam amplificatam ſpecioſiſsima renouatione exornauit.

Spectat hæc orientem Solem, vndiq; patentibus feneſtris luminoſa, in quâ principum Heinrici patris & filij Mauritij corpora ſita ſunt, ſepultis ibidem aliquot illuſtriſsimæ ſtirpis huius paruulis liberis. Et nuper etiam Illuſtriſsimæ originis matre. Eo loco ſupra baſin in planicia ad normam directa, laterum quatuor monumentum Mauritianum eſt extructum. Eſt autem planiciæ illius figura altera parte longior, quæ ſunt Græcis ἐπίπεδα ἐπιμήκη à fronte, & tergo circiter paſſus ſex, & vtrinq; circiter paſſus octo procedens: vt totum ſpacium compræhendat circiter quadraginta & octo paſſus.

In aditu gradus tres attolluntur, inq; angulis horum duodecim collocatæ ſunt effigies mulierum, ſpecie lugubri & tali habitu geſtuque, vt meditari videantur aliquid, quod mortui fama bona & pręſentibus & poſteris prædicando commendetur. Quas eſſe Muſas nouem, & Gratias tres, facilè intelligi poteſt.

Supra hos gradus variæ imagines diuerſo ornatu, & diſsimili facie circumquaque oppoſitæ ſunt, præ ſe clypeos ſingulæ ferentes, in quibus inſignia illuſtriſsimæ domus illius depicta propo-

Digitized by Google

nuntur. Spacia autem à fronte, & tergo, itemque ad dexteram, & ſiniſtram vbi aperiuntur, ibi quaſi tabellæ diſpoſitis columellis includuntur, continentes illa, quorum paulò ante meminimus, capita, ortum, vitam totam, res geſtas, obitumque ducis Mauricij perſtringentia, minoribus quidem in apertis ſpacijs illis, quaternæ tabellæ ſenæ extant.

Lapis eſt ſanè è longinqua adductus regione, niger ille quidem, ſed perpolitus gratiſsimo nitore relucens, & admittens non modò ſculpturæ, ſed colorum quoque multiplicem & diuerſam confirmationem.

Marmor Dinanticum vocant. In marmoris illâ mole ſupremâ ſtatua conſpicitur, ad Ducis Mauricij ſimilitudinem effícta, ſic quidem vt tanquam in genua flexi ſpecies repræſentetur, facie oris in cœlum ſurſum erecta, & intuente effigiem propoſitam Iesv Christi, quem & viuus ille religioſè veneratus fuiſſet, & cuius miſericordiæ ſe commiſiſſet moriens.

Etſi autem & membrorum ex Alabaſtro concinnitas, & ſtaturæ conſtitutio, totiuſque corporis habitus D. Mauritium præclarè deſignat, vt cuius imago ea ſit, non indigeat admonitore is, qui illum vidit vnquam: eximia tamen nota in ſimu-

lachro eſt, vultus eminens & celſus, qualis in ipſo viuente excitatus, præſtantiam animi neſcientis timere declarabat. Quanquam autem in ſaxo quoque fortitudinis confidentia apparet, admiſta tamen maximo artificio & ſupplicis figura, vt implorantis & precantis perſonam illam, eſſe facilè intelligi poſsit.

Ibidem quàm proximè inſcripta egregijs aureisque literarum latinarum formis hęc leguntur: P. M. Cons. quod pronunciari ita poſſe arbitror: pijs manibus conſecratum, vel certè, piæ memoriæ, vel etiam poſteritati memoriæ. Fortaſsis etiam principum monumenti conſtituti.

Sequuntur deinceps iſta: vtpote Tabulæ primæ inſcriptio:

MAVRITIVS D. SAXON. D. D. D. HEINRICI F. ALBERTI N. FRIDERICI II. ELECT. PRON. IN HAC CELEBRI METALL. VRBE NASCITVR XII. CALEND. APRIL. MATRE CATHARINA MECHELBVRG. D. MAGNI F. ANNO CHRISTI IESV.

M. D. XXI.

Quibus vltimis literis ducis nomen, quod Magni fuit indicatur. Is enim & hanc filiam duci Henrico in matrimoniū collocauit, ex duabus reliquis, vnam laudatiſsimo, & ſanctiſsimo principi

Iohanni

Iohanni duci Saxonum, & poſt fratrem Fridericum Imperatoribus creandis Septemviro, patri ducis Iohannis Friderici optimi,& virtute atq; religionis ſtudio excellentiſsimi principis, qui ipſi in illa ſeptemuiratus dignitate ſucceſsit. Altera ex duabus his nupſit Illuſtriſs. Principi Vilhelmo Philippi maximi,& exquiſita prędicatione digniſſimi principis patri, Landgrafio Heſſorum, principi ſummo & fortiſsimo. Atque huic mentioni ducis Mauritij in hanc vitam procreati, additur anni quoq; indicium, quod duci Chriſtiana conſuetudine ſolet à nato in terris virgine matre Filij Dei Domini noſtri IESV CHRISTI milleſimi, quingenteſimi, viceſimi primi.

Propinqua alia (ſecunda) tabella in illa mole marmorea,inſculptam habet ſcripturam iſtam:

AVVS MAVRITII DVX ALBERTVS, FRIDERICI III. ET MAXIMILIANI IMPERATORVM HOSTES MATTHIAM REGEM VNGARIÆ REPVLIT EX AVSTRIA, CAROLVM GALLIÆ E TOTO EIECIT BELGIO, OBIT

M. D.

Hoc eſt elogium Ducis Alberti celebrans pręcipuas res bellicas ipſius.

Tertia tabula inſcriptionem hanc habet:

PATER MAVRICII DVX HENRICVS, GVBERNATOR PHRYSIORVM IN VRBE FRANICA, DE VITA PERICLI-TATVR, TVM PERAGRATA PALÆSTINA ET GALLECIA, VXOREM DVCIT ANNO ÆTATIS SVÆ XXXIX.

M. D. XII.

Duci Alberto, cùm pro opera nauata Imperatoribus Romanis, vel mercedis, vel præmiorum nomine, permiſſum fuiſſet, occupare Friſiæ quædam loca, quæ Imperium Romanum recuſarent, ductu ipſius, gentis ferocis, neque ignauæ contumacia, ac robur eſt retuſum atque fractum. Qui tum in poteſtatem ſuam, ditionemq; plerisq; omnibus redactis, aliena tamen adhuc voluntate (quemadmodum eſſe ſolet eorum, apud quos inuitos gubernationis prioris forma mutatur) regioni illi, atque populo filium Henricum præfecit, qui, non multùm abfuit, quin proditus, & ſcelerata fraude captus, interficeretur. Sed re indicata, & periculo filij cognito, celeriter ſuccurrit illi pater, & terrore aduentus ſui, tanquam aquila imbelles auiculas, inſidiatores vitæ filij ſui fugauit, atque repulit, & impendentis mortis diſcrimine, omniq́ue cura liberauit filium. Mentionem hîc facit D. Camerarius Magni Fuxij Neydhardi, nobilis cuiuſdam ex Franconia Fuxiorum familia

præci-

præcipua, qui dupla fuit propemodum maiore ſtatura, quàm eſt communis noſtrûm plurimorum, quæ altitudinem cubitûm quatuor vix attingit. Id ita cognitum eſt. In gentilicia arce illius anno Chriſti M. D. XXIV. adhuc vnâ cum galea, quam Neydhardus geſtaſſet maximi ponderis, ocreæ etiam repertæ, conſpectæque ſunt illius, tali forma, vt infra coxam fuiſſe ad ipſius femora explicatè adductas appareret. Harum longitudinis menſura fuit dodrantum ſeptem, qua (vt ſit à planta pedis ad coxam) poſita, & ea noſtris corporibus comparata: Fuxianæ altitudinis ſpatium indicatum, proportione perquirendo inuenietur. Is tandem inſidijs multis petitus, magnoq; Fryſiorum numero cinctus, machinę bombardicæ globo ictus perijt. Corpus deportatum Groningam fulciendo adminiculis quibuſdam, in foro medio erexerunt, ſpectaculum iucundum ijs, qui paulò ante nomen Magni Fuxij perhorruerant, & quibus iſta virtus ingentia dederat damna. Memoriâ certè & admiratione digniſsima, & admodum iucunda hîc inſperſa narratio.

Sed nunc ad propoſitum: Poſt illud tantum periculum Princeps Henricus & iuuentute adhuc vigens, & cupiditate videndi externa loca, fortaſſe & religionis aliqua affectione impulſus, cùm Hie-

roſolyma nauigauit, tum ad Cantabros, vt Apoſtoli Iacobi ſepulchrum aſpiceret, eſt profectus. Atque reuerſus & maritus fit, & in ſuæ terræ hæreditaria parte proſpera gubernatione regendo præeſt, & illuſtriſsimam vtriuſque ſexus ſobolem ſuſcipit, & poſt aliquot annos, ſecundùm quartæ tabulæ indicium:

GEORGIO FRATRE MORTVO, HENRICVS PROVINCIIS EIVS POTITVR, FOVENSQVE A' TRIBVS AGNATIS DEFENSAM RELIGIONIS ET VERITATIS CAVSAM DIVINO PATRIAM AFFECIT BENEFICIO.

M. D. XXXIX.

Non eſſe profectò aliud beneficium maius poteſt, quod à gubernatore & principe in ſubiectos poteſtati, & commiſſos ad protegendum fidei ſuæ conferatur, copia ſalutaris doctrinæ, & ſanctæ religionis. Tres autem illos, quos Elogium agnatos vocat, paulò ante nominauimus, Fridericum, Iohannem, Iohannem Fridericum. Ex quibus Fridericum, & Iohannem habuit Henricus fratres patrueles, Iohannem Fridericum eo gradu, vt propius ſobrino ſecum coniungeretur, cùm accederet & à matre affinitatis neceſsitudo.

Sed iam quintæ tabulæ inſcriptio recitetur:

MAVRITIVS DVX AGNETEM, PHILIPPI HASSIÆ LANTGRAVII F. NATU MAX. EX QVA ALBERT. F. INFANTE ÆTAT. MORTVVM, ET ANNAM SVSCEPIT, CONIVGEM ELIGIT ANNO ÆTATIS SVÆ XX.

M. D. XLI.

Hoc coniugium vt ſuauiſsimum fuit, ſic acerbiſsima accidit morte ducis Mauritij diſſolutio illius.

Sequitur tabula ſexta, in qua exarata hæc leguntur:

PATRI HENRICO AD REGNA COELESTIA EX ÆRVMNIS HVMANIS FELICITER SVBLATO, MAVRITIVS SVCCEDIT, MAGNA EXPECTATIONE VIRTVTIS, SVMMA ORDINVM OMNIVM GRATVLATIONE.

M. D. XLI.

Neque expectatio, neque opinio de eximia D. Maurtij virtute, pietate erga Devm, amore patriæ, conſtantia, fide, clementia quemquam fruſtrata eſt aut feſellit.

Septimo loco cernuntur inſculpta hæc verba:

ECCLESIAS ET ACADEMIAS CONSERVAVIT, AVXITQVE, TRES EXIMIOS LVDOS INSTITVIT, DRESDAM, LIPSIAMQVE SPLENDIDE MVNIVIT, ARCES NOVAS EXTRVXIT, ORNAVIT VETERES.

M. D. XLII.

Quicquid hoc loco conſpicitur, quicquid in re ſcholaſtica firmum, ſtabile, præclarum eſt, omnem liberalis inſtitutionis ſpem, & optimarum diſciplinarum ſtudia, atque dignitatem ab hoc principe fundatam, confirmatamque habemus. Illius ampliſsimo dono hoc jam templum (intellige collegium Lipſicum) piarum Muſarum eſt, & tribus alijs in ſcholaſticis contubernijs (intellige ſcholas tres illuſtres, vnam ad Albim, alteram ad Muldam, tertiam ad Salam ſitam) eæ tanquam ſtirpes conſeruntur, quæ adultæ in noſtram Academiam transferuntur, vbi plenos fructus producant religioſæ & piæ doctrinæ.

Octauæ tabulæ ſcriptura hæc eſt:

CVM ELECTORE AGNATO ORTA DE VVRCINA OPPIDO CONTROVERSIA SPECIMEN INDVSTRIÆ SINGVLARE DEDIT, ET CONSILIA PACIS, SVADENTE SOCERO LANDGRAVIO, LIBENTER ADMISIT.

M. D. XLII.

In nona tabula pulcherrimi facinoris, & glorioſæ rei mentio fit his verbis:

IN EXERCITV ROM. IMPERII AD BVDAM VNGARICAM EDVCTO, NON ANIMVS DVCIS PRÆSENTIOR, NON VIRTVS MILITIS SPECTATIOR FVIT, QVA'M D. MAVRICII SVIS SPLENDIDIIS MILITANTIS.

M. D. XLII.

In quod

In quod diſcrimen inciderit D. Mauritius non eſt obſcurum. Sed cùm reſtarent adhuc alia ingentia opera, ad quæ natus & aptus eſſet, cohercuit tunc ſcilicet & repreſsit diuina attentio incitatam vim interitus, & ijs rebus, ad quas exequendas adminiſtro & effectore D. Mauritio vſuram ſe eſſe decreuiſſet, vitam, incolumitatemque eius conſeruauit. Itaque barbarorum armis petitus, & ex equo, quem in ſubito tumultu fortè arripuerat, deiectus, vnoque fidiſsimo Satellite (cognomine Ribiſchio, qui militem illum, qui Mauritio iacenti ictum minabatur, occidit, & cæteros, qui hoſtili eundem animo proſequebantur, repulit, donec ex ephippio confoſsi equi expeditus, dux in caſtra reduceretur. Atque ita hic Ribiſchius ducis corpus corpore ſuo texit, caputq; eius defendit) ita vulnerato, vt in caſtra relatus paulò poſt moreretur, & hoſtilis tamen violentiæ conatus euaſit, & laudem eximiam nomenq; formidabile barbaris eſt adeptus.

Decimæ ſcripturæ ſumma hæc eſt:

CAROLO V. IMPER. CONTRA GALLIÆ REGEM FRANCISCVM AD OPPIDVM VEROMANDVORVM LANDRESIVM, OPEM TVLIT, PRO SVA, SVORVMQVE MAIORVM ERGA IMPERATORES PERPETVA OBSERVANTIA.

M. D. XLIII.

Et vndecimæ iſta:

CAROLO ITERVM CONTRA GALLVM AVXILIO VENIVNT IPSE, ET FRATER D. AVGVSTVS, CVM EQVITATV LECTISS. ET AD DIVVM VICTORINVM HOSTES PARI ALACRITATE, ET IMPETV AGGRESSI CLARAM REPORTANT VICTORIAM.

M. D. XLIIII.

Multorum recitatione noti ſunt Imperatoris excellentiſsimi Caroli ſermones teſtes ſingularis affectionis erga Mauritium, & indices admirationis, cùm & animoſam virtutem iuuenis Principis ille ſuſpiceret, & ſuo ſibi tempore operam nauantem magnoperè diligeret. Qui tum afficerunt; cùm præſidium Landreſio impoſitum creberrimos globos omnis generis machinis diuerſis, in oppugnantes vndiq; intorquerent: Dux autem Mauritius ne ictuum quidem incertorum periculis deterreretur, quò minus confidentiſsimè in campos apertos profectus occaſionem quæreret, damno moleſtiaque aliqua afficiendi hoſtes: illi igitur, qui interfuerunt rebus iſtis, narrarunt Imperatorem Carolum, metuentem vitæ & ſaluti animoſi Principis, aduectum propius iuſsiſſe quodam loco, quem ſtatim demonſtraſſet, eum conſiſtere. Quod arridens diceret: Non tenere omnes rationem inter ictus tormentorum obſeruandi.

Simul præſens periculum, vt vitaret Mauritius, ſimul deinceps in prælijs vt eſſet cautior admonens: Hanc ſpecioſam, atque illuſtrem mentionem quædam veluti nubecula minus commodæ, atq; oportunæ commotionis excipit, ſic indicatæ duodecimo loco:

HENRICVM DVCEM BRVNSVICENSEM SOCERO, ET AGNATO IMPARATIS, ARMA SVBITO' INFERENTEM, SVO ADVENTV TERRVIT, ET ACTIONES ITA MODERATVS EST, VT BELLVM IAM ARDENS SINE CÆDE RESTINGVERETVR.

M. D. XLV.

Et decimo tertio:

IN GERMANIA GRAVISSIMO BELLI TVMVLTV EXCITATO, D. MAVRITIVS REBVS DVBIIS, PATRIAM, ET SVBDITOS SVOS RESPICIENS, CVM IMPERAT. CAROLO SATISFECISSET OFFICIO S. VIM ET INIVRIAS A' SE, ET SVIS VNDIQVE PROPVLSAT.

M. D. XLVI.

Et decimo quarto:

REBVS PACATIS D. MAVRITIVS CAROLI IMP. BENIGNITATE GENTILITIA DIGNITATE AVCTVS, ROM. IMPERII VII.VIR, ET ENSIFER PR. ELECTOR RITV SOLENNI DECLARATVR AVGVSTÆ VINDELICORVM VI. CAL. MARTII.

M. D. XLVIII.

Decimo quinto autem :

VRBEM MVNITISS. MAGDEBVRG, PACTIONES A CAROLO OBLATAS, RECVSANTEM, PVBLICÆ MILITIÆ DVX FACTVS, GRAVITER OBSIDET, QVAM MENSE DEMVM XV. CONDITIONIBVS SANE TOLERABILIBVS IN POTESTATEM REDEGIT.

M. D. LII.

Mox decimo ſexto :

DVRANTE OBSIDIONE, NE QVA OCCASIO IN GERMANIA NOVI TVMVLTVS RELINQVERETVR, IN AGRO HADELENSI, VERDENSIS DIOECESIS COLLECTAM MILITVM MANVM INCREDIBILI VIRTVTE ET CELERITATE DISSIPAT.

M. D. LI.

Et rurſus decimo ſeptimo :

VT FIDES SOCERO SERVARETVR D. MAVRITIVS BELLVM NECESSARIVM MOVET, ALPIVM RHETIC. FAVCES OCCVPAT, ET CAROLO IMP. CONDITIONES ACCIPIENTE PASSAVIÆ PACEM RELIGIONI, LIBERTATEM PRINCC. DECVS GERMANIÆ RESTITVIT.

M. D. LII.

Similis Carolo Imperatori, quem non noſtrorum temporum, ſed veterum illorum nomi-

nemus, occurrit nemo, quiq; idem de ſe verè dicere potuit, quod Affricanus verſibus quemadmodum puto, Ennij:

A ſole exoriente ſupra Mœotis paludes
Nemo eſt qui factis me æquiparare queat.

Narrati fuêre etiam ſermones Caroli, declarantes exiſtimationem de virtutis Mauritianæ efficacitate. Cùm enim Carolus ad pontem Oeni corpore ægrotus tunc commemoraretur, neq; vel vecturæ geſtationiſúe motum perpeti poſſet, & aduentantem tamen ducem Saxonum eo loco ac tempore aſpicere nollet, ferunt quendam ex præcipuis Hiſpanicæ gentis proceribus hortatum Imperatorem, vt bonum animum haberet, cùm, qua munitione interpoſita, quóque impoſito præſidio arcerentur ab aditu aduerſarij, non ignoraret. Tum Carolus, vt accepimus, numquid putaret circuitu quopiam ad verticem montis illius, vbi eſſet extructum caſtellum claudens iuga, & eas fauces obſtruens, perueniri, aut per rimas etiam rependo euadi aſcendiq; poſſe crederet? non negante illud Hiſpano, ſed neq; ingenij in iſta hominum natione, vt aggredi difficultates tales ſcirent, neque patientiæ eſſe tantum, vt labores eos perferre vellent, dicente: At ego, iam ſi vlla acceſsio vſpiam eſt, caſtellum amiſſum eſſe, inquit Caro-

lus, iudico, cui non tam exercitus, qui adducebatur, quàm qui illum ducebat, notus eſſet. Eamq; opinionem nuntius expugnati, captíque caſtelli Ereburgi nomine, mox comprobauit.

Decimæ octauæ tabulæ inſcriptio.

EODEM STATIM, REBVS COMPOSITIS, EXERCITV, TVRCICAS IN VNGAR. COPIAS TERRORE NOMINIS SVI INTRA PRÆSIDIA CONTINET, INSVLAM DANVBIANAM MVNIT, CLADIS EXITIOSÆ METVM GENTI PENE' OPPRESSÆ ADIMIT.

M. D. LII.

Non præteriére, ex quo arma iſta expedita ſunt, tam multi anni, neq; metus tum allatus non ſolùm Pannonijs ſed viciniæ, ac propemodum toti Germaniæ, tam paruus fuit, vt obliuione ea, quæ hoc loco indicantur, obrui potuerint. Cùm quidem Turcica præſidia, cognitis certaminibus noſtrorum, vndiq; confluxiſſent, & non ſpernendi exercitus ſpeciem haberent, neque oppoſitæ eſſent copiæ, quæ impreſsionem iſtam ſuſtinerent. Vbi audierunt ad Pannonias mitti aliquos, qui pro illo regno propugnarent, eò magis ad inuadendum ipſum feſtinarunt. Poſtquam verò fama de duce Mauritio (qui miſsi ad tutandum regnum exercitus caput eſſet) peruenit ad aures ipſorum, terrore no-

re nominis veluti attoniti ſubitò receſſerunt,& diſſipati, vnde quiſque cum ſuis acceſſerat, eò ſe ſtatim receperunt, non modò abiecta ſpe plura occupandi, ſed timore etiam in ſuis munitionibus conſiſtendi, iniecto. Satisfecerat D. Mauritius DEO & hominibus, præſtiterat fidem, inſolentiam Germaniæ moleſtam, ac grauem, & fluuij rapidi inſtar diffluentem, coërcuerat, calliditatem malitię infeſtam ſimplicis virtutis integritati, refutarat, eſſe neque eneruatos, & non impunè ludibrio habitos Germanos docuerat. perfecerat etiam, vt iam rectiùs meliusque, & certiùs intelligeret vnuſquisq; quid ageretur, & diceretur: cùm euenit, vt ea D. Mauritio offerrentur, quæ tabula decima nona refert his verbis:

ALBERTO BRANDEBVRGICO ARMIS, ET INCENDIIS IN PATRIAM SÆVIENTI, PROPE ARCEM PEINAM, AD VICVM SIFFRIDHVSIVM CONGRESSVS, IN CVRSV VICTORIÆ GLOBO FERREO FERITVR, TERTIO POST DIE OBIIT V. ID. IVLII.

M. D. LIII.

Cuncti tum ſuſpenſis animis ſtupebant, æquales ętate, magnorum bellorum ſocios, animis non multùm diſpares, viribus & viris neutrum altero inferiorem, ingentes non diuerſis partibus orbis,

vt Poë-

vt Poëta de Aenea & Turno, ſed indidem, & ex eadem patria, natione, penè familia,

Inter coiſſe viros & cernere ferro.

Sed victoria virtute Mauritij parta ſimul eum rebus humanis exemit, ſimul reliquam ab illo ſpem ſtabilis & firmæ pacis cum dignitate ſanciendæ ademit. Sed conſolemur nos, & dolorem minuamus voluntatis diuinæ cogitatione. Et quanquam omnes res, quæ neceſsitatem habent, triſtes eſſe ſolent, & feruntur grauiter, cùm tamen Deo moderante ſortita eſſe hunc finem negotia illa iudicandum ſit, æquo animo patiamur hoc incommodum atq; damnum, & repetamus animis oraculi paululum mutatum verſum, quem Cicero eſt interpretatus:

Sic fuit vtilius finiri ipſiq́, alijsq́.

Hac de re hos ſuauiſsimos verſus vir clariſsimus Georgius Sabinus conſcripſit:

Conflixêre duæ volucres Iouis: vtraq́ roſtro,
Vtraq́ vulnificis vnguibus acris erat:
Altera Miſniacæ cuſtos Mauortia gentis,
Altera Marchiacæ fortis alumna Domus:
Ambæ animis, pennisq́ pares rutilantibus ambæ:
Hæc minij fulgens, illa colore croci.
Corpore laſſa ſuo tandem defeſſaq́ pennis
Succubuit, qua ſe Marchia iactat, auis,

Ac tamen

Ac tamen euaſit: terræ Miſneidos ales
Occubuit plagis exanimata ſuis.
Altera ſic pennas, ſic perdidit altera vitam:
Quæ facta eſt, neutri pugna ſecunda fuit.

Cætera permittamus Deo æterno, illíque gratias toto pectore non deſinamus agere, cùm ſublati è medio principis Mauritij ſucceſſorem Fratrem benigniſsimè conſeruatum eſſe voluit, cuius eximiæ pietatis illuſtriſsimum officium, & opus inſigne prædicat commemorando vigeſimæ in monumento Mauritianæ tabulæ ſcriptura poſtrema, hoc modò:

AVGVSTVS D. SAXON. PR. EL. D. MAVRITIO, FRATRI DILECTISS. S. BELLIS OMNIBVS VICTORI P. F. MAGNANIMO P. M. CAVSA H. M. P. C. CVM ILLE GLORIA PERPET. VIXISSET ANNOS XXXII. M. III. D. XXI. H. X.

Hæc clauſula vt pulcherrimos titulos habet D. Mauritij, & luculentis eum illuſtriſsimæ laudis nominibus ornat: ſic celebrat ad omnem poſteritatem commendatura charitatis fraternæ pietatem atq; ſtudium. Quibus, quod potuit, erepto conſuetudinis ſuauiſsimæ vſu, perſoluit ſuperſtes fratri frater. Illi quidem inuicto in terris, & pietate præſtanti, & profectò felici quoque vel rerum

geſtarum fortuna, vel obitus etiam talis conditione. Nam qui ſic & vixit, & mortuus eſt, is felix, beatusque ſine dubio perhiberi debet. Hoc procurante pietas religioſa, & veneratio ſancta Dei frequentatur, exercentur ſtudia optimarum diſciplinarum & artium, ciuilium rerum, negotiorumque tractatus & hominum commercia ſunt libera, fructuoſaque & iucunda. Hic & tranquillitatem vitæ degendæ largitur, & periculorum terrores omnes remouet, & multiplicia ſuis commoda conciliat.

Anno Domini 1595. in menſe Nouembri cancellis ferreis inſigni arte fabrili elaboratis auroque obductis, varioque colore exornatis altitudinis trium vlnarum, vndiq; cinctum probè munitum eſt Mauritij monumentum, vt ad id, ſicut antea, nemini acceſſus pateat. Ab vtroque latere dextero & ſiniſtro horum cancellorum proceſſus in ianuas obſeratas deſinunt, quibus vtrinq; clauditur huius ſacelli exedra tota marmorea, in qua, ſicut mox indicabitur, collocatæ ſunt Principum & Electorum ſtatuæ, cum eorundem ſepulchris.

Tantum de tumba illuſtriſs. Elect. Saxonici D. Mauritij, quam plurimi honeſti viri intueri deſiderant, opusque viſum admirantur, memoriæ cauſa hîc inſerere volui, minimeque dubito,

quin

quin pijs omnibus erit gratiſsimum: eamque ob cauſam adiungam eiuſdem D. Mauritij coloſſum, & aliquot eidem à viris doctis compoſita Epitaphia.

Ingredientibus in ſacellum illud, in ſublimi à ſiniſtro latere apparet lapidi inſiſtens D. Mauritij coloſſus, faciem illius corporiſque ſtaturam, & longitudinem repræſentans. Caput geſtat galeam illam, qua in acie indultus fuit cum criſta nigra: collum & thorax circumdantur lorica & clypeo, velaminibus rubris & albis à collo vſque ad cinctum dependentibus, in hypochondrio autem dextero ictus, quo in prælio non ab hoſte, ſed alio quodam perfido nebulone à tergo, ferreo globo vulneratus perijt, charta inſerta, vt à quouis conſpici poſsit, notatur: manu dextera lanceam, quam tum geſtauit, tenet: ſiniſtrum latus gladio, dexterum pugione, quo vſus eſt, cingitur: A tergo conſpicua ſunt vexilla octo, quibus equites in prælijs vtuntur, & quatuordecim peditum, quibus victor potitus eſt.

Epitaphia autem, quæ Heroi iſti & patriæ defenſori præcipuo, ſcripta quidem, ſed ſacello iſti non impoſita ſunt, nonnulla hîc addenda iudicauimus:

ILLVSTRISS. PRINCIPI MAVRITIO DVCI SAXONVM, ELECTORI &c. DEFENSORI PATRIAE, INCLYTO VICTORI.

Magnanimi buſto Mauritij principis iſto,
De ſeptem ſita ſunt vnius oſſa viris.
Subq́ hoc depoſitum requieſcit marmore corpus,
Inuictiq́ ſolo condita membra ducis.
Qui veſtigia maiorum per auita ſuorum
Virtutis gradiens, & pietatis iter:
Ipſe ſibi pulchræ peperit noua nomina laudis,
Et ſtuduit proprium conciliare decus.
Ergo hoc non alius magis excelſo tulit vllus
Afflictis patriæ pectore rebus opem.
Aduerſatorem metuit vis impia ſolum,
Inceptis metuit fraus violenta ſuis.
Præſidio fuit hic populis Germanidos oræ,
Et quaſi Teutonicæ firma columna domus.
Terror ab hoc etiam Turcis eſt additus. Illum
Externi ſolum pertimuere Ducem.
Nunc, dum conatur patriæ ſuccurrere feſſæ,
Et contra hoſtilem vim parat auxilium:
Ipſe cauet minus incerto ſe credere Marti,
Heu dolor, accepto vulnere, læſus obit.
Victor obit pulſis, & ſtratis hoſtibus, atq;
Heu rurſum dolor, in caſtra reuerſus obit.

Sed tua M A V R I T I I *clari decora alta Triumphi,*
Laudis & extinguet nomina, nulla dies.
Perpetuò viues. Nam neſcit funera virtus,
Nec pereunt fortis ſtrenua facta manus.
Æternùm viues, terræ Germanidos Heros,
Iuncta recens ſtirpi gloria Saxonicæ.
Inq́; tuus C H R I S T O *poſt multa pericla laborum*
Spiritus, ætheriæ dona quietis habet.
Cui tua relligioſa fides te tradidit, adq́;
Conuerſæ illius numina ſancta preces.
Magne vale, patriæ decus, & protectio, princeps,
Et reliqua accìſis rebus adempta ſalus.
Splendida te celebrat ſtudiorum fama bonorum,
Et tacet ingenuæ Muſicus artis honor.
Et T V A *fronde tuum cingit parnaſide, ſemper*
Palladioq́; virens germine R V T A *caput.*
Te locus atq́; ætas nunc admirabitur omnis,
Candidus & titulos rumor vbiq́; vehet.
Illuſtriſſime ſalue Heros, ſalue optime Princeps,
Inuicte ô ſalue Dux, patriæq́; Pater.
O ſalue atq́; vale, te nunc laudabit & hoſtis,
Et mala felicem deſeret inuidia.

Reuerſus in caſtra eſt, accepto vulnere ictus improuiſi in prælio fuſo, diſsipatoq; exercitu hoſtium, ibiq; obijt diem S. N. Id. Quint. Princeps opt. & max. cùm v. Ann. XXXII. M. III. D. XXI. H. X. claudens vitã S. placidiſsimo & religioſiſsimo fine.

INDICIVM ANNI MORTIS.

TeVtonICus ſVror Vt tVrbabat ſæVIter oras,
MaVrICIVs *prIuceps* VICtor, & ICtVs, *obIt.*

Ioachim. Camerarius
Pabeberg. F.

MAVRITIO VICTORI, DVCI SAX. SEPTEMVIRO GERMAN. PRINCIPI FORTISS.

MAuritius cecidit, bellax Germania plange,
Amiſſa imperij quanta columna tui?
In tua Mars armis cur impie viſcera ſæuis?
Ecce tuum cecidit ſæua per arma decus.
Mauritÿ tumulum cernens Germania plange,
Pectore magnanimo non habitura parem.

Georgius Fabricius
Chemnicenſ. F.

Annus, Ætas, Genus cauſæ, & Mortis illuſtriſs. Saxoniæ Principis Electoris MAVRITII, in prælio occumbentis continetur hoc Diſticho:

MaVrICIo *arCentI patrIIs* CerVICIbVs *Ignes,*
Fata tVLIt IVVenI tortVs In Igne gLobVs.
Id eſt M. D. LIII. *Aetatis* XXXII.

M. Valentinus Apelles
Gubinenſis.

MaV.

MaVrICIVs prInCeps, CharVs VIrtVtIbVs heros,
Pro patrIa pVgnans fortIter oCCVbVIt.

M. D. LIII. Michaël Hemp. F.

Mauritij filius Albertvs Dreſdæ ex hac vita emigrauit proxima die Lunæ poſt Iudica, cùm vixiſſet ſeptimanas XIX. & dies II. Anno Domini M. D. XLVI. In patrio monumento Fribergi ſepultus, glorioſam in die nouiſſimo reſurrectionem cum omnibus Electis ad vitam æternam expectat, itidem vt & ſoror Anna, iuncta principi Vraniæ, quæ Miſenæ ſepulta eſt.

SEQVVNTVR NVNC EPITAPHIA RELIQVORVM DVORVM ILLVſtriſs. Electorum, aliorumque Principum Saxoniæ, vt ea cum alijs quibuſdam ſcriptis, dictiſque præcipuis ex Prophetis & Nouo Teſtamento, marmori candido maiuſculis literis inciſa in eodem ſacello leguntur.

Stratum eſt hoc ſacellum marmore albo ſplendidè ſpeculis non abſimili perpolito, quo etiam parietes exornati ſunt: In intima ſacelli parte verſus ortum conſpicitur, arte mira elaboratum altare marmoreum. Huic inſiſtit pendens de cruce

orichalco dominus, propè quam crucem à latere dextro aſtat ſtatua ex eadem materia Iohannis Baptiſtæ digitis monſtrantis CHRISTVM, cum hac inſcriptione:

Iohan. 1.

Ecce agnus DEI, qui tollit peccata mundi. Hic eſt, de quo dixi, poſt me venit vir, qui ante me fuit, Quia prior me erat.

A latere ſiniſtro cernitur ſtatua orichalcea Diui Apoſtoli Pauli, cum hac inſcriptione:

1. Timoth. 2.

Vnus DEVS, & vnus mediator DEI, & hominum, Homo CHRISTVS JESVS, qui dedit redemptionem ſemetipſum pro omnibus.

Huic Altari à tergo ad dextrum latus poſita cernitur IVSTICIA dextera manu gladium, libram ſiniſtra tenens: ad ſiniſtram CHARITAS, huius ſiniſtræ inſidet puerulus: alter eidem aſtans manu ſiniſtra erecta pomum continet: dextera tertium ducit.

Supra Iuſticiam collocata eſt SPES, geſtans in dextra manu auem Niſum: ſingulis lateribus aſsiſtunt Angeli ſinguli, quorum dexter tenet columnam, in qua loris flagriſque cæſus eſt in paſ-

ſione Dominus: Siniſter arundinem cum ſpongia, per quam ſcriblita, vt Tertullianus nominat, cum felle & aceto, Iohannes Euangeliſta quoque herbam amaram & ſaporis inſuauis hyſſopum addit, mixta potatur ſitiens in cruore Dominus, habet hic angelus in manu ſiniſtra clauos tres hebetes, quibus cruci affixus eſt ſaluator generis humani.

Supra Charitatem cernitur FIDES, longam dextera crucem, apertum ſiniſtra librum tenens: Illi aſtat Angelus crucem, in qua toto corpore laceratus, corona ſpinea compunctus, & clauis confoſſus, expirauit IESVS CHRISTVS, verus Deus, ac homo, cuius poſtea latus lancea vulneratum omnibus miſeris peccatoribus apertum eſt: huic aſtans Angelus vna manu coronam ſpineam, altera lanceam continet.

Hæ autem quatuor Chriſtianæ virtutes orichalco infuſæ, iuſta hominis magnitudine, conſpicuæ ſunt, in earumque medio reſurrectio Domini viri ſtatura, cuius mox poſt Electoris Chriſtiani tumbam, quemadmodum & ſanctæ crucis ibidem fiet mentio, aſpectu eſt iucundiſsima.

Altari à fronte ad dextram ſtatuæ Illuſtriſsimorum Principum, & duorum Elector. Sax. ad ſiniſtram ſtatuæ Illuſtriſsimar. Coniugum ex ad-

uerſo, flexis genibus, & complicatis manibus, marmori nigro à terra ad vlnas tres eleuato, cum his inſcriptionibus maiuſculis literis, orichalco infuſæ apponuntur.

HEINRICVS ALBERTI F.
Friderici II. Electoris Nep. Dux Saxon.
Landgra. Turing. Marchio Miſniæ. Natus Anno Chriſti M. CCCC. LXXIII.
D. XVI. M. Martij.

Princeps eximius, qui cum altitudine animi coniunxit æqualitatem, & clementiam. Adoleſcentiam egreſſus profectiones in Galeciam, & Palæſtinam religionis ergò ſuſcepit; inde iuſſu Patris Friſiæ cum imperio præfuit. Domi hoc in loco ſedem habens, & ſua ſorte contentus etiam ſuo iudicio beatè vixit. Extincto cum liberis fratre ad paternæ hæreditatis poſſeſsionem peruenit.

In ſolida adminiſtratione Prouinciæ diuino beneficio populum ſuum affecit, dum emendationem doctrinæ Eccleſiaſticæ inſtituit. Quod factum cùm homines improbi non agnoſcant, ingrati parui faciant, temerarij contemnant: Æterno tamen Angelorum & ſanctarum mentium teſtimonio non carebit. Vitam mortalem cum ſempiterna commutauit Anno Chriſti M. D. XLI. D. XVIII. M. Auguſti.

Terra

Terra dedit fructum ſuum, benedicat nobis Deus, Deus noſter. Pſal. LXVII.

Lapidi D. Henrici orichalco infuſa cum reliquis, infra germanicè leguntur.

KATHARINA, Magni Ducis Megalopurgenſis F. Heinrici Ducis Sax. coniunx, nata anno Chriſti.

Heroina corporis & animi dotibus illuſtris, priſca matronarum virtute præcellens, charitate erga ſuos, beneficentia erga pauperes commendabilis: & quod caput eſt ſinceræ religionis ſtudioſa: Mater illuſtriſsimæ ſobolis, trium maſculi ſexus, totidem fœminei: mortale ſuum corpus hoc in ſacello deponendum curauit.

Cœleſtem in patriam ſpe firma, & fide ducibus migrauit, cùm vidua ab exceſſu mariti per XX. fermè annos permanſiſſet, Anno Chriſti M. D. LXI. D. XVI. Iunij.

Sicut Sol oriens cœlum Altiſsimi ornat, ſic mulier virtute præſtans domus ſuæ ornamentum eſt. Syrach XXVI.

AVGVSTVS Heinrici F. Dux S. R. I. VII. Landgra. Turing. Marchio Miſn. Burgg. Magdeburg. Natus Anno Chriſti M. D. XXVI. D. XXXI. M. Iulij.

Auguſtus pius, fortis, pacificus, felix & ſapiens Princeps, domi vrbes operibus munijt: Ditionem ędificijs magnificis ornauit: Academias cenſu locupletauit: Sacerdotum pupillis, & viduis, ne egeant, proſpexit: Patriæ iudicijs & legibus correctis optimè conſuluit: vt contentiones de doctrina cœleſti ad piam concordiam reducerentur, nulli curæ, operæ, & ſumptui pepercit.

In Imperio, conſilio & autoritate maximus: Imperatoribus quatuor ob fidem, & virtutem charus: Cum Senatus conſ. Imperij, patria inteſtinè laborante, iuſſus eſſet dare operam, ne quid Reſpub. detrimenti caperet, motus factioſos compreſſit: Germaniam pacauit, rebus geſtis ampliſſimus placidiſsimè expirauit D. X I. Menſe Febr. M. D. LXXXVI.

Ecce dedi cor ſapiens & intelligens, dedi diuitias, & honorem, 1. Reg. 3.

ANNA CHRISTIANI III. Daniæ Regis F. Auguſti Ducis Saxon. Electoris coniunx, Nata Anno Chriſti M. D. XXXII. D. XXII. M. IXbris.

Sereniſsimis parentibus progenita, & omnibus matronalibus virtutibus præclariſsima Herois: adeoq; totius ſexus religione in DEVM, fide

in maritum, diligentia in liberis educandis, ſedulitate in curando, prudentia in adminiſtrando res domeſticas; illuſtre decus.

Mater liberorum XV. Filiorum IX. Filiarum VI. quæ, vt moriens viueret, vixit vt moritura: obijt regia ſoboles, & tot plantis cœleſtibus fœcunda mater. Anno Chriſti M. D. LXXXV. D. I. M. VIIIbris.

Benedicat tibi Dominus, vt videas filios filiorum, pacem ſuper Iſraël. Pſal. CXXVIII.

Christianvs Auguſti F. D. Sax. S. R. I. VII. Landgra. Turing. Marchio Miſn. Burgg. Magdeburg. Natus Anno Chriſti M. D. LX. D. XXIX. M. Octob.

Chriſtianus magni animi, & maximi ingenij Princeps, nihil humile, nihil abiectum cogitans, caſtus, ingenuus, verecundus in vita, & moribus, ſplendidæ elegantiæ, & artificioſi ordinis ſtudioſus: Veritatis amans, ſuperbiæ oſor, & mendaciorum hoſtis acerrimus: patiens laboris, induſtrius, ad omnia impiger: alter quaſi Cato, & rigidi ſeruator honeſti, in dictione Iuris, quam omnium ordinum hominibus æquabilem eſſe voluit.

Hunc in ipſo ætatis flore ex oculis hominum,

non ex memoria, mors eripuit: Heu immatura; quæ tantam ſpem S. R. I. inuidit & intercepit. Æterna cum Deo felicitate frui cœpit Anno Chriſti M. D. XCI. D. XXV. M. VIIbris.

Sicut turris Dauid collum tuum, quæ ædificata eſt cum propugnaculis, & ex qua mille clypei dependent, & ſcuta Heroum. Cantic. 4.

Electoris Chriſtiani tumbæ, quam vexilla XVI. aliquandiu circumdabant, ſequentia maiuſculis & literis aureis inſcripta leguntur:

Sereniſsimus Princeps Christianvs, Dux Saxoniæ, S.R.I. VII. mortale quicquid erat hîc depoſuit: Immortalis animus æterna cum Deo immortali felicitate fruitur. Tu viator humanæ fragilitatis memor, para te, vt mox vocatus ſubſequaris iiſdem veſtigiis veræ in Deum pietatis, ac fidei, quibus ipſe antegreſſus fuit.

Hæc autem tumba vnà cum vexillis die 27. Ianuarij 1596. amota, & è ſacello translata ſepoſita eſt.

In exedra à tergo ſanctæ crucis, in qua ſupra Altare marmoreum Dominus pendet, ſequentes verſus aſcripti ſunt:

Vlnera pendentis Christi, *roſeumq́ cruorem*
Inſpice, qui Christi *nomine nomen habes:*

Et

Et cauſas expende crucis: peccata parentum,
Et tua, nam tantæ tu quoq; cauſa necis.
Tu ſic debueras tundi, figiq; moriq;,
Pœna premit meritò, quem ſua culpa premit.
Pertulit illa, tuâm dum ſortem CHRISTVS *obiuit,*
Oblatus iuſto victima iuſta DEO.
Hinc mors victa iacet: peccatum triſte gemiſcit:
Lex ſilet: Infernus mutit: Olympus ouat.
Ira Dei ſublàta, Dei clementia parta:
Reddita vita tibi, redditus omnis honos.
Huic igitur confide: tibi diffide, piasq;
Huic omni grates tempore letus age.

Ad Reſurrectionem Chriſti.
Matthæi XII.

Sicut Jonas tribus diebus, & tribus noctibus fuit in ventre ceti: Jta Filius hominis tribus diebus, & tribus noctibus erit in ventre terræ.

In honorem Autoris ſeu Archi-
tecti:

Hoſpes quod dico paululum eſt, aſta, & pellege: Sacellum hoc illuſtre, quod vides, quinquennij ſpacio extructum eſt, arte mira, labore multo, ſumptibus verò maximis. Eius extructioni

non interfui ſolùm, ſed etiam præfui ſemper IOHANNES MARIAE NOSSENIVS LVGANENSIS ITALVS. Nec verò operis egregij forma hæc tantùm à me architecto profecta eſt: ſed & materiam ipſam hiſce in terris primus ipſe perquiſiui, inueni, excolui. Hoc vt ne eſſes neſcius lector, duxi indicandum in honorificam memoriam, non tam mei, quàm terræ huius, in qua id omne genus marmor nunc eruitur. Imò fortiſſimorum, inprimis Saxoniæ Ducum, & Electorum, qui terræ tam vberi feliciter, & cum laude imperant. Dixi: abi; vale, & benè precare Artifici, quiſquis artem hanc egregiam non odiſti iners. M. D. XCIII.

Supra hæc Epitaphia, & ſtatuas columnis ad Prophetarum pedes dominatus, & comitatus Principum, & Electorum Saxoniæ cum ſuis inſignibus appoſiti ſunt, ſingulis ſupernè ex orichalco ſinguli aſtant Angeli, inſignia verò ſingulorum ab Angelis bonis vtrinq; continentur, cum germanicis inſcriptionibus in hunc modum:

Comitatus Rochlicenſis.
Graffſchafft Rochlitz.
Dominatus Eulenbergenſis.
Herrſchafft Eulenbergk.

Domi-

Comitatus VVeiſſenfeldenſis.
Graffſchafft Weiſſenfelß.
Dominatus Torgauienſis.
Herrſchafft Torgaw.
Dominatus Donenſis.
Herrſchafft Donen.
Dominatus Gleisbergenſis.
Herrſchafft Gleißbergk.
Comitatus VVittingenſis.
Graffſchafft Witting.
Comitatus Burggrauiorum Miſnenſium.
Burggraffthumb Meiſſen.
Dominatus Roſſauienſis & Apoldenſis.
Herrſchafft Roßlau vnd Apoldo.
Dominatus Bergauienſis.
Herrſchafft Bergau.
Comitatus Arnshaugenſis.
Graffſchafft Arnſchau.
Comitatus Græſchenſis.
Graffſchafft Grötzſch.
Dominatus Plauenſis & VVeidenſis.
Herrſchafft Plauen vnd Weidau.
Comitatus Eckersbergenſis.
Graffſchafft Eckerßbergk.
Dominatus VVolckenſtinius.
Herrſchafft Wolckenſtein.

Comitatus Leiſnicenſis.

Graffſchafft Leißnick.

Comitatus Zerbigius.

Graffſchafft Zerwigk.

Dominatus Colticenſis.

Herrſchafft Coltitz.

Electoribus verò Saxoniæ duobus Auguſto Patri, & Chriſtiano filio, Comitatus Hennebergenſis quoque ſupra capita eſt appoſitus. Quemadmodum Catharinæ, Heinrici Saxoniæ Ducis coniugis, Principum ac Ducum Megalopurgenſium: & Annæ Auguſti Electoris coniugis Sereniſsimorum Daniæ Regum, miro certè artificio elaborata inſignia capitibus imminent.

Viſuntur ſupra hoc Dominatus & Comitatus in loco altiori ſtatuæ octo Prophetarum, ſtatura virili, quibus ſingulis dicta ipſorum ſingula, & præcipua ad rem præſentem directa, ſubſcripta ſunt:

Danielis XII.

Michaël Princeps magnus ſtabit: qui ſtat pro filijs populi ſui.

Ieremiæ XXIII.

Et vocabunt eum, Dominus iuſtitia noſtra.

Ioëlis II.

Omnis quicunq; inuocauerit nomen DOMINI, ſaluabitur.

Micheæ VII.

Dominus proijciet in profunditates maris omnia peccata noſtra.

Zachar. IX.

Rex tuus venit Iuſtus & Saluator.

Malach. IIII.

Orietur vobis timentibus nomen meum SOL IVSTITIÆ.

Hoſeæ XIII.

De manu inferni liberabo eos, à morte redimam vos.

Eſaiæ LIII.

Correctio ſuper eum, vt habeamus pacem, & liuore eius ſanati ſumus.

Supra has octo Prophetarum ſtatuas in loco ſupremo, fornici proximo viſuntur alię ex orichalco non adeò magnæ ſtatuæ triginta quatuor, partim ſtantes partim ſedentes.

Deſuper in caua fornicis apparet Dominus, iuſta viri magnitudine, veniens in nubibus cœli

in poſtremo die ad vltimum iudicium, & è lateribus illi aſsiſtunt Angeli decem, quorum vnus geſtat crucem, alter ſcalam, tertius clauos, & coronam ſpineam, quartus ſtatuam, cui in flagellatione in prætorio alligatus fuit, in teſtimonium huius iuſtiſsimi iudicis, atq; hæc omnia ſplendidiſsimè auro ſunt obducta, aſpectuq; gratiſsima. Quintus lanceam & ſpongiam. Sextus tenet dextra gladium, ſiniſtra libram, reliqui quatuor inflant tubas. Proſpiciunt præterea quaſi turmatim ex nubibus capita angelorum pulcherrima, & dulciſsima; vt: opinor, reſpexiſſe architectum, vel ad Epinicion Angelorum, ſeu Muſicam cœleſtem nato Chriſto. Lucæ 2. vel ad locum Matthæi 25. vbi ipſe Dominus inquit: Cùm venerit filius hominis in gloria, & omnes ſancti Angeli cum eo, tunc ſedebit ſuper ſedem gloriæ ſuæ.

Extrinſecus hoc ſacellum ambiunt, atq; ſuſtentant ſeptem lapideæ altitudinis vlnarum quadraginta duarum, columnæ firmæ & probè munitæ, quarum pinnis totidem pyramides vlnarum octo, vexillis cupreis quidem ſed inauratis, illuſtriſsimiq; Electoratus Saxonici ſignis arte elaboratis, quibus aër exploratur, impoſitæ conſpiciuntur: Aqua pluuialis & niualis longis, ex cupro factis, canalibus tribus, per capita Draconum

auro, coloribusq; decorata de tecto deducitur. Vnaque in ambitu maiuſculis literis hæc ſunt obuia:

IN HONOREM ILLVSTRISS. ELECTORVM, AC PRINCIPVM SAXON. PIE DEFVNCTORVM SACELLVM HOC, IN QVO CARNIS SVÆ RESVRRECTIONEM GLORIOSAM EXPECTANT, AB ILLVSTRI POSTERITATE EPITAPHIIS SPLENDIDIS ORNATVR ANNO CHR.

M. D. XCIIII.

Sub hac inſcriptione hæc leguntur:

DEO OPT. MAX. GLORIA, & nomen Architecti literis quinque initialibus

I. M. N. L. I.

E regione in columna ſeptima prope angulum ſub tecto hæc ponuntur:

Wer Gott vertrawt/
Hat wol gebawt.

Additur nomen ſecundi Architecti his characteribus HB. H. E. Iohannes Irbiſchius Bawmeiſter.

Quia verò in hoc ſacello illuſtris Dux Saxoniæ Heinricus cum coniuge illuſtri ac Domina Catharina, cum duobus illuſtriſsimis filijs Electoribus, & tertio Electore nepote cum viginti & vna

perſonis illuſtribus filiabus, nuru & nepotibus in Chriſto placidè quieſcit, inſcriptiones ſingulorum, vt eæ ſunt orichalco lapidibus ſepulchralibus literis germanicis infuſæ, hîc addam. Hæ autem latinè ſic ſonant:

Prima Perſona illuſtris hîc ſepulta.

Anno Domini 1541. die 18. Auguſti placidè in CHRISTO expirauit illuſtris Princeps ac Dominus, Dom. HEINRICVS Dux Saxon. Landgrafius Turing. & Marggrafius Miſniæ, hîc ſepultus, requieſcat in pace.

Secunda illuſtris Perſona.

Anno Domini 1561. die 1. Iunij, mortalis eſſe deſijt illuſtris principiſſa ac Domina, Domina CATHARINA, Ducis Megapolitani filia, Ducis Saxoniæ, Landgrafij Turingiæ, Marchionis Miſniæ, Heinrici piæ & illuſtris memoriæ coniunx, eius anima in Chriſti gremio lætatur, corpus autem ſub hoc lapide placidè quieſcens, glorioſam cum omnibus Electis reſurrectionem expectat.

Tertia illuſtris Perſona.

Anno 1546. die Lunæ poſt Iudica, primogenitus Ducis Mauritij filius ALBERTVS obdormiuit, cùm vixiſſet ſeptimanas XIX. & dies II.

Quarta illuſtris Perſona:

Ducis Saxon. Auguſti primogenitus filius Iohannes Heinricus obdormiuit in Domino, cùm vixiſſet ſeptimanas XXVII. dies V. Anno Domini 1550. die 12. Nouemb.

Quinta illuſtris Perſona.

Ducis Auguſti primogenita fil. Leonora, expirauit, cùm vixiſſet vnum & dimidium Annum, Anno Chriſti 1553. die 24. Aprilis.

Sexta illuſtris Perſona.

Anno 1557. die 21. Nouemb. Ducis Auguſti quartus fil. Ioachimus ex hac miſeriarum valle deceſsit, cùm vixiſſet ſeptiman. XXVIII. dies VI.

Septima illuſtris Perſona.

Anno 1558. die 4. April. Dreſdæ moriebatur Ducis Auguſti V. filius Hector, cùm vixiſſet annum I. ſeptiman. XXV. dies V. requieſcat in pace.

Octaua illuſtris Perſona.

Anno 1558. die 6. Nouembris Ducis Auguſti III. fil. Magnus placidè ex hac vita diſceſsit anno ætatis ſuæ III. Mens. VI. die I.

IX. Illuſtris Perſona.

Anno 1562. die 8. Martij ducis Auguſti III.

fil. Ma-

fil. MARIA naſcitur, atq; hinc iterum auocatur, Anno 1566. die 6. Ianuarij.

X. Illuſtris Perſona.

Anno 1565. die 28 Ianuarij in lucem edita eſt, Ducis Auguſti V. fil. AMALIA: atq; rurſus ex hac mortali vita erepta eſt ad æternam eodem anno 1565. die 2 Iulij.

XI. Illuſtris Perſona.

D. ALEXANDRO D. D. AVGVSTI D. SAXON. S. R. IMP. VII. VIRI, ET ANNÆ EX REGIA STIRPE DANORVM F. OBEDIENTISS. ET LITERARVM STVDIIS PRÆCLARIV'S, AC PER ÆTATEM FIERI POSSE CREDERETVR, INSTITVTO, ALVI PROFLVVIO DRESTÆ IDIBVS VIIIBRIS ANNO A' NATO CHRISTO M. D. LXVI. PIE' MORTVO, CV'M VIXISSET AN. XI. M. IX. D. XV. H. VI.

Eidem hæc ſcripſit Ioachimus Camerarius Pabebergenſis oratione XI. Funebri, Pag. 343.

ILLVSTRISS. PRINCIPI, AC DOMINO, DOMINO ALEXANDRO, illuſtriſsimi Principis ac Domini, Domini AVGVSTI Princip. Elect. F. Duci Saxon. Landgrafio Duringiæ, & Marchioni Miſniæ &c. Eximiæ indolis, & præclariſsimæ ſpei adoleſcenti: qui morbo octidui mortem obijt religioſa pietate Deum æternum venerans, in fide IESV CHRISTI, & vera inuocatione Chriſti Ieſu.

M. D. LXVI.

Deſieras

D*Eſieras puer eſſe modò illuſtriſſime Princeps,*
Iamq́ adoleſcentis conditionis eras.
Formoſi vitæ iam currere puberis anni,
Et pulchrum ætatis conſpicuum eſſe decus:
Indolis eximius iam ſeſe oſtendere raræ
Et veræ elucens creſcere laudis honor,
Atq́ ſalutare hoc iam terris ſidus oriri,
Quod ſpem ferret opis præſidijq́ nouam:
Cùm te inopinatæ rapuit violentia mortis,
Vnaq́ tam præſtans abſtulit hora bonum.
Ac velut irriguis nuper flos lætus in hortis,
Et ſpondens fructus commoda magna ſui:
Emiſſa gelida ad flatus Aquilonis ab arcto,
Vota ſui fruſtrans interit agricolæ,
Demittensq́ caput moritur, mutatq́ colorem,
Suauis & in ventos deditus exit odor:
Sic Princeps cadis ante tuum illuſtriſſime tempus,
Fatali ſubitò fila ſecante manu.
Ponunturq́ extructa tui monumenta ſepulchri,
Cernere quæ ſicco lumine nemo poteſt:
Siue tuo ex populo quondam, ſiue aduena & hoſpes,
Caſus enim cunctos flebilis iſte mouet.
Talia ſaxo inſculpta, aut æri inciſa legentes,
Vt ſit & hoc ſeræ poſteritatis opus.
Condit Alexandri hoc templi ſub fornice tellus
Depoſitas teneri corporis exuuias.

 Saxo-

Saxonicæ inprimis hoc ſtirpis nobile germen
Decuſſit rapidæ ſæua procella necis.
Fecit & ut terra hunc lugens defleret ademptum
Te poſthac maius vix habitura decus.
Aucta ſed hoc ſocio gauiſa eſt regia cœli,
Spiritu in æthereas ingrediente domos.
Quæ ſi non patuere niſi iuuenilibus annis
(Vt ſtant conſilijs omnia recta DEI*)*
Felix morte tua defunctus es optime Princeps,
Iam tranquillo animo ſpeq́ metuq́ vacans,
Moleq́ curarum liber, neq́ turbidus ira,
Perpetuaq́ fruens in requiete, DEO.
Sancte vale Princeps, ſanè eſt tua vita beata,
Iamq́ euenerunt gaudia vera tibi.
At deſiderio indulgens, mæſtoq́ dolori,
Iſta tibi lachrymis gens tua iuſta facit.
Et memorem grato perſoluit pectore luctum,
Funera flebilibus condecorando modis.
Sancte valeq́ iterum, & ſalue illuſtriſſime Princeps,
Et tua tecta ſolo molliter oſſa cubent.
Tecta ſolo patrio, veſtræq́ in puluere terræ
Sunt vbi præcelſæ cætera buſta domus,
Vrbe metalli feris quæ circum quaq́ fodinis
Prædita, gaudet auo ſe placuiſſe tuo.
Hoc ſatis eſt, placidè tua Princeps oſſa quieſcunt,
Et leuis abſcondit nobile corpus humus:

Dum

Dum qui eſt largitus renouans hoc viuere rurſum,
Reſtituendo animi priſtina dona, velit.

XII. Illuſtris Perſona.

Anno 1569. die 23. Octobris, Iunior Ducis Auguſti (patris nomine dictus) filius VII. Dreſdæ natus, anno ſequenti 1570. die 12. Februarij expirauit, cùm vixiſſet ſeptimanas XVI.

XIII. Illuſtris Perſona.

Anno 1571. die 8. Iulij, Stulpenæ naſcitur Dux Adolphus, & moritur Dreſdæ die 12. Martij. Anno 1572. ætatis XXXV. ſeptiman. dier, III.

XIV. Illuſtris Perſona.

Domina Sidonia illuſtriſs. Ducis Saxon. Heinrici fil. Erici Ducis Brunſuicenſis coniunx, naſcitur Fribergi 8. die Martij, Anno 1518. Chriſto animam ſuam commendans placidè obdormiuit Leucopetræ die 4. Ianuarij, Anno 1575. Ætatis ſuæ anno LVI. ſeptiman. XLIII. die I.

XV. Illuſtris Perſona.

Ducis Auguſti IX. fil. Dux Fridericus natus Annæburgi, D. 18. Iunij An. 1575. ibidem quoque ex hac vita diſceſsit. Die 24. Ianuarij. Anno 1576. vixit ſeptiman. XXXI. D. III. H. XX.

XVI. Illuſtris Perſonæ.

Anno 1585 die 1. Octobris veſperi poſt horam 7. illuſtriſsima Principiſſa ac Domina, Domina ANNA, è ſtirpe regia Danica Electoris Saxon. Auguſti, Chriſtianæ & liberalis memoriæ, coniunx Dreſdę obdormiuit in Domino: Deus eidem perpetuum gaudium, & beatitudinem clementer largiatur, Amen.

Sandapilæ huius, è plumbo candido, cuius generis reliquæ Sandapilæ omnes etiam ſunt, extrinſecus eſt in medio pendens de cruce Saluator & redemptor totius mundi, cum inſcriptione Pilati his characteribus I. N. R. I. Additus eſt à latere dextero Angelus vnus cum hoc dicto, Iohannis 3. *Sic DEVS dilexit mundum, vt filium ſuum vnigenitum daret, vt omnis, qui credit in eum, non pereat, ſed habeat vitam æternam.* E regione in ſiniſtro latere inſculptus cernitur Angelus ſecundus, cum dicto Pſal. 31. & Luc. 23. *DOMINE IESV CHRISTE, in manus tuas commendo ſpiritum meum, redemiſti me DOMINE DEVS veritatis.*

Infra crucem Domini, ex vtroque latere ſeſe inuicem intuentes exſculpti ſunt Angelus tertius & quartus, qui Leones tres cum regijs coronis, (vtpotè ſereniſsimorum Daniæ Regum inſigne) manibus ſuis continent.

Poſtea

Poſtea leguntur ibidem hæc verda: In hac ſandapila quieſcit illuſtriſsimæ Principiſſę ac Dominæ, Dominæ Annae, natæ ex regia ſtirpe Danica, duciſſæ Saxoniæ,& Electoriſſæ corpus,cuius Anima die I. Octobris poſt horam veſpertinam, anno 1585. in Christo redemptore placidè hinc emigrauit.

XVII. Illuſtris Perſona.

Anno 1586. die 11. Februarij, hora VI. in Domino beatè obdormiuit illuſtriſsimus Princeps ac Dominus, Dominus Auguſtus Dux Sax. ſacri Roman. Imper. Archimarſchallus, & Elector, Landgrafius Turingiæ, Marchio Miſniæ, Burggrafius Magdeburgenſis, cui Devs lætam ad perpetuam beatitudinem reſurrectionem largiatur.

Sandapilæ huius, itidem vt & coniugis, etiam inſculptus eſt Saluator & redemptor noſter, pendens in cruce, cum his ſupra caput literis I. N.R.I. In crucis dextero latere leguntur hæc verba: Actor. 10. *Huic omnes Prophetæ teſtimonium ferunt, quòd remiſsionem peccatorum accepturus ſit, per nomen eius, omnis qui crediderit in eum.* E regione ſiniſtri lateris, Iohan. 3. *Qui credit in eum non condemnatur, qui verò non credit, iam condemnatus eſt, quia non credidit in nomen vnigeniti filij Dei.*

Infra crucem Domini leguntur hæc:

Erhalt vns HERR bey deinem Wort.

Et:

In hac ſandapila vſq; ad lætam, & glorioſam Reſurrectionem, depoſitum cuſtoditur, olim illuſtriſsimi Principis ac Domuni, Domini AVGVSTI Ducis Sax. S. R. I. Archimarſchalli & Electoris, Landgrafij Turingiæ, Marchionis Miſniæ, & Burggrafij Magdeburgenſis, ſanctæ & liberalis memoriæ, mortale corpus, huius animam omnipotens, & miſericors Deus die 11. Februarij Anno 1586. ex hac miſeriarum valle ad ſe, vt in æternum lætetur, auocauit.

XVIII. Illuſtris Perſona.

Anno Domini 1591. die 25. Septemb. manè hora 7. in Deo placidè obdormiuit Illuſtriſs. Princeps ac Dominus, Dominus CHRISTIANVS, Dux. Sax. S. R. I. Archimarſchallus, & Elector, Langrafius Turingiæ, Marchio Miſniæ, & Burggrafius Magdeburgenſis, cui Deus propter dilecti filij ſui IESV CHRISTI meritum, lætam & glorioſam ad vitam æternam reſurrectionem largiatur, Amen.

XIX. Illuſtris Perſona.

Illuſtriſsimi Principis ac Domini, Domini

Chri-

Chriſtiani Ducis ac Electoris Sax. primogenita filiola ANNA SABINA, nata Dreſdæ Anno 1586. die 25. Ianuarij manè hora 5. ibidem in Domino expirat, Anno eodem, die 24. Martij, manè poſt horam 6. cui Dominus Chriſtus lætam reſurrectionem in die nouiſsimo tribuat.

XX. Illuſtris Perſona.

Illuſtriſsimi Principis ac Domini, Domini Chriſtiani Ducis ac Electoris Saxon. tertia filiola ELISABETHA naſcitur Anno 1588. die 21. Iulij, hinc à Deo auocatur anni ſequentis die 4 Martij, cuius animam & corpus DEVS in nouiſsimo die rurſus coniunctum, in perpetuum cœleſte gaudium introducet.

XXI. Illuſtris Perſona.

In hoc Sacello ſepultus eſt Illuſtriſs. Dux & Elector Saxon. MAVRITIVS, cuius monumenti conſtitutio poſita & explicata eſt.

Atq; hoc eſt Sacelli illius ſplendidiſsimi, maximiſque ſumptibus extructi & ornati, Illuſtriſsimorum Principum atque trium Electorum Sax. κοιμητηρίȣ deſcriptio. Longitudo eius eſt vlnarum quadraginta trium, latitudo verò exedræ, hemicycli formam referentis, quæ intus tota eſt marmorea, vlnarum eſt quatuordecim & dimidię:

Alterius autem, vbi Mauritius ſepultus eſt, latitudo continet vlnas quadraginta quatuor. Altitudo autem interna à fornice vſque ad terram, vlnarum eſt triginta & duarum.

Munitum eſt poſtea, & clauſum duabus ianuis cancellatis artificioſè elaboratis & pictis.

VITTORIO EMANUELE II BIBLIOTECA

L I P S I AE
Imprimebat Michaël Lantzenberger.

Impenſis Michaëlis Rhodij, Bibliopolæ Chemnicenſ.